

Пархоменко Павло Петрович

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри*

Національний університет оборони України

Parkhomenko Pavlo

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,

Associate Professor of the Department

National Defense University of Ukraine

ORCID: 0000-0002-1026-3723

Куртсеітов Тимур Ленурович

доктор технічних наук, професор,

начальник науково-методичного центру організації

та провадження освітньої діяльності

Національний університет оборони України

Kurtseitov Timur

Doctor of Technical Sciences, Professor,

Head of the Scientific and Methodological Center

for the Organization and Implementation of Educational Activities

National Defense University of Ukraine

ORCID: 0000-0001-6478-6469

Гусак Юрій Аркадійович

доктор військових наук, професор, професор кафедри

Національний університет оборони України

Husak Yuriy

Doctor of Military Sciences, Professor,

Professor of the Department

National Defense University of Ukraine

ORCID: 0000-0002-3423-2112

Деменев Олександр Миколайович

кандидат технічних наук, доцент,

старший викладач кафедри

Національний університет оборони України

Demeniev Oleksandr

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor,

Senior Lecturer of the Department

National Defense University of Ukraine

ORCID: 0000-0003-2804-1456

Правдивець Олександр Миколайович

кандидат військових наук, завідувач кафедри

Університет економіки та права «КРОК»

Pravdyvets Oleksandr

PhD in Military Sciences, Head of the Department

University of Economics and Law «KROK»

ORCID: 0000-0001-5242-9683

DOI: 10.25313/2520-2294-2026-1-11909

Copyright © The Author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

ЗАХОДИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ РОЗВИТКУ ЗАКОНОДАВСТВА

MEASURES TO ENSURING ECONOMIC SECURITY OF UKRAINE AND RECOMMENDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF LEGISLATION

Анотація. В статті досліджуються питання архітектури економічної безпеки України, заходи забезпечення економічної безпеки, регламентовані вітчизняним законодавством України та завдання щодо формування і реалізації стратегічного курсу у сфері забезпечення економічної безпеки. Серед пріоритетних завдань держави щодо забезпечення економічної безпеки країни визначена необхідність у оновленні та розвитку законодавства України з питань забезпечення економічної безпеки.

Мета. Метою статті є обґрунтування необхідності періодичного оновлення нормативно-правового забезпечення економічної безпеки України та формування рекомендацій, пропозицій з розвитку законодавчого забезпечення економічної безпеки України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правові акти, що регулюють питання економічної безпеки; праці вітчизняних авторів, які здійснюють пошук відповідей на питання забезпечення економічної безпеки. В процесі дослідження було використано наступні наукові методи: за допомогою поєднання теоретичних та емпіричних методів дослідження, таких як аналіз, синтез, спостереження, опис, проаналізовано зміну архітектури глобальної безпеки та її вплив на пріоритетність завдань та заходів забезпечення економічної безпеки держави; метод аналізу дозволив обґрунтувати необхідність оновлення діючого законодавства системи забезпечення економічної безпеки України та сформулювати рекомендації, пропозицій з розвитку законодавчого забезпечення економічної безпеки України.

Результати. Питання економічної безпеки постає як одне із найбільш пріоритетних у зв'язку із кардинальною трансформацією джерел загроз. В статті запропоновано варіант осучаснення доктринальних та концептуальних підходів до забезпечення економічної безпеки, що на сьогодні є одними із найважливіших заходів створення ефективної державної системи кризового реагування як відповідь на виявлені ризики та загрози для національної безпеки та економічної безпеки України.

Перспективи. Увага автора спрямована на осучаснення нормативно-правової бази забезпечення економічної безпеки України, що має відбуватися періодично, у відповідності до вимог часу та очікуваних потреб повоєнного відновлення і розвитку національної економіки України.

Ключові слова: архітектура, національна безпека, економічна безпека України, національна економіка, нормативно-правова база.

Summary. Introduction. The article examines the issues of the architecture of economic security of Ukraine, measures to ensure economic security regulated by the domestic legislation of Ukraine and the tasks of forming and implementing a strategic course in the field of ensuring economic security. Among the priority tasks of the state to ensure the economic security of the country, the need to update and develop the legislation of Ukraine on ensuring economic security is identified.

Purpose. The purpose of the article is to substantiate the need for periodic updating of the regulatory and legal support for the economic security of Ukraine and the formation of recommendations and proposals for the development of the legislative support for the economic security of Ukraine.

Materials and methods. The materials of the study are regulatory and legal acts that regulate issues of economic security; works of domestic authors who search for answers to issues of ensuring economic security. In the process of research, scientific methods were used. Using a combination of theoretical and empirical research methods, such as analysis, synthesis, observation, description, the change in the architecture of global security and its impact on the priority of tasks and measures to ensure the economic security of the state were analyzed. The method of analysis allowed us to substantiate the need to update the current legislation of the system of ensuring the economic security of Ukraine and to formulate recommendations and proposals for the development of legislative support for the economic security of Ukraine.

Results. The issue of economic security appears as one of the most priority in connection with the radical transformation of threat sources. The article proposes a variant of modernization of doctrinal and conceptual approaches to ensuring economic security, which today is one of the most important measures for creating an effective state crisis response system as a response to the identified risks and threats to national security and economic security of Ukraine.

Discussion. The author's attention is directed to the modernization of the regulatory and legal framework for ensuring the economic security of Ukraine, which should occur periodically, in accordance with the requirements of the time and the expected needs of the post-war restoration and development of the national economy of Ukraine.

Key words: architecture, national security, economic security of Ukraine, national economy, regulatory and legal framework.

Постановка проблеми. Системне створення та напрацювання сучасної нормативно-правової бази з питань безпеки держави розпочалося із виходом Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 року № 2469-VIII [1] (далі — Закон). Законом започатковані зміни у понятійному апараті, державних пріоритетах та шляхах забезпечення, досягнення, підтримання та зміцнення національної та інших видів безпеки України, як складових національної безпеки. Періодичне законодавче реформування системи забезпечення національної безпеки України та її складової — економічної безпеки відповідає потребам (вимогам) повоєнного відновлення і розвитку України. Оновлення доктринальних та концептуальних підходів, які регулюють питання економічної безпеки, дозволить створити ефективну державну систему кризового реагування у відповідь на виявлені ризики та загрози для національної безпеки та економічної безпеки України. Об'єктом дослідження є економічна безпека України, як одна із вирішальних складових національної безпеки. Предметом дослідження є заходи забезпечення економічної безпеки України щодо розвитку та оновлення діючого законодавчого забезпечення економічної безпеки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання забезпечення економічної безпеки набули актуальності з перших років незалежності України і висвітлюються у працях таких вчених як Варналій З. С., Власюк О. С., Геець В. М., Жаліло Я. А. [2–5] У науковому середовищі здійснюється обговорення і дослідження сучасної нормативно-правової бази з питань безпеки, її відповідність потребам повоєнного відновлення і розвитку України в умовах непередбачуваності безпекової ситуації [6–8]. У процес внесення змін долучено державні інституції, наукові установи, діяльність яких спрямована на розвиток теоретико-методологічних та прикладних аспектів забезпечення економічної безпеки держави [9].

Мета статті. Наявна нормативно-правова база у сфері економічної безпеки за основними принциповими положеннями зберегла свою значимість і актуальність. Однак, *наслідки дії правового режиму воєнного стану, які продукують щоденні втрати ресурсного, виробничого, людського та інших потенціалів за всіма складовими економічної безпеки України, вносять свої корективи, що потребує перегляду та оновлення документів у сфері економічної безпеки України, які в свій час були розроблені для умов мирного існування. Як результат — виникає потреба в актуалізації законодавчого забезпечення економічної безпеки.*

Метою статті є обґрунтування необхідності періодичного оновлення законодавчого забезпечення економічної безпеки та формування рекомендацій і пропозицій з розвитку законодавства України.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження є нормативно-правові акти, що регулюють питання

економічної безпеки; праці вітчизняних авторів, які здійснюють пошук відповідей на питання забезпечення економічної безпеки. В процесі здійснення дослідження було використано наступні наукові методи: за допомогою поєднання теоретичних та емпіричних методів дослідження, таких як аналіз, синтез, спостереження, опис, проаналізовано зміну архітектури глобальної безпеки та її вплив на пріоритетність завдань та заходів забезпечення економічної безпеки; метод аналізу дозволив обґрунтувати необхідність оновлення діючого законодавства та сформулювати рекомендації, пропозиції з розвитку законодавчого забезпечення економічної безпеки України.

Виклад основного матеріалу. Згідно Закону України «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 року [1], із змінами» (далі — Закон) (розділ 1, стаття 1) національна безпека України — захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

В свою чергу, національні інтереси України (розділ 1 стаття 1, розділ 2 стаття 3 Закону) — це життєво-важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечить суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, *сталий розвиток національної економіки...*, а також безпечні умови життєдіяльності та добробуту її громадян.

Загрози національній безпеці України (розділ 1 стаття 1 Закону) — явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України.

Завдання забезпечення економічної безпеки спрямовані на зміцнення національної безпеки та розвиток національної економіки регламентовані у нормативно-правових документах: «Про національну безпеку України», «Про концепцію забезпечення національної системи стійкості України», «Про Стратегію економічної безпеки України», «Про Раду національної безпеки і оборони України», «Про державні цільові програми», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» та «Бюджетний кодекс України». Діюче нормативно-правове забезпечення економічної безпеки дозволяє зробити аналіз моделі економічної безпеки держави: архітектуру, послідовність і взаємообумовленість заходів та завдань. Сучасна архітектура системи забезпечення економічної безпеки України знаходиться під впливом дії викликів національним інтересам та загроз економічній безпеці і може бути представлена у вигляді трьох складових (підсистем), визначених у Законі: — національні інтереси в сфері забезпечення економічної безпеки, які слід розглядати як визначальну складову архітектури економічної безпеки;

- державні органи у сфері забезпечення економічної безпеки, до яких відносимо Кабінет Міністрів України, Національний Банк України, Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольний комітет України і інституції наукового супроводження підготовки та реалізації Стратегії (Національний інститут стратегічних досліджень, Національну академію наук України), які слід розглядати як управлінську складову;
- державні органи з реалізації завдань у сфері забезпечення економічної безпеки, до яких відносимо Міністерство економіки України, Державну статистичну службу України, Бюро економічної безпеки України, які слід розглядати як виконавчу складову архітектури економічної безпеки.

При цьому, державні органи у сфері забезпечення економічної безпеки, інституції наукового супроводження та реалізації Стратегії визначають національні економічні інтереси і у синергетичній взаємодії *формують стратегічний курс* державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки у вигляді основних завдань для захисту національних економічних інтересів за безпековим напрямом і напрямом розвитку.

Державні органи з реалізації завдань у сфері забезпечення економічної безпеки за розподілом повноважень *формують заходи стратегічного курсу* державної політики у сфері економічної безпеки у формі основних завдань та механізмів реалізації цих завдань за проактивним підходом у безпековому напрямку і у напрямку розвитку.

Згідно Закону [1] зміст і стан реалізації *стратегій*, доктрин, концепцій, державних програм та планів у сфері економічної безпеки є предметом контролю, система якого спрямована на протидію правопорушенням у функціонуванні національної економіки, виявлення зон ризиків, надання пропозицій щодо законодавчих змін. Слід зазначити, що з метою формування завдань і заходів державної політики у сфері економічної безпеки, розроблення ефективних механізмів управління матеріальними та фінансовими ресурсами, виникає необхідність у періодичному осучасненні законодавчої бази системи забезпечення економічної безпеки України.

З огляду на необхідність вирішення вище зазначених питань, мають бути внесені наступні взаємоузгоджені доповнення та зміни до законодавства:

в Законі України «Про національну безпеку України» [1] доцільно визначити: завдання стратегічного прогнозування та планування у сфері забезпечення національної безпеки; порядок реалізації та контролю за виконанням заходів, визначених Стратегією національної безпеки; послідовність дій у межах єдиної системи прийняття рішень у сфері національної безпеки і оборони; завдання комплексного огляду сектору безпеки і оборони, порядок і строки його проведення; перелік і вимоги до змісту документів стратегічного планування і прогнозування у сфері

забезпечення національної безпеки, які розробляються на загальнодержавному і відомчому рівнях, порядок їх розробки, експертизи, погодження, затвердження, корегування;

в Законі України «Про Раду національної безпеки і оборони України» [10] доцільно визначити порядок: процесу моніторингу, аналізу, оцінки стану та загроз для національної безпеки та для економічної безпеки; інформування і подання пропозицій щодо актуалізації документів стратегічного планування у сфері національної безпеки та економічної безпеки; контролю реалізації документів стратегічного планування; незалежної експертизи проектів документів у сфері забезпечення економічної безпеки;

в Законі України «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України» [11] доцільно визначити: суб'єктів (органи, підрозділи) процесу планування; місце стратегічного прогнозування та планування у сфері забезпечення економічної безпеки в загальнодержавному процесі стратегічного планування та під час складання Державного бюджету; повноваження суб'єктів стратегічного планування і прогнозування у сфері економічної безпеки та порядок взаємодії;

в Бюджетному кодексі України [12] доцільно деталізувати норму, за якою основні напрямки бюджетної політики визначаються відповідно до визначених у щорічному посланні Президента України пріоритетів бюджетної політики;

в Законі України «Про державні цільові програми» [13] доцільно передбачити порядок розробки і затвердження державних цільових програм у сфері національної безпеки. Також необхідно розробити та затвердити постанову Кабінету Міністрів України щодо затвердження порядку організації стратегічного планування у сфері національної безпеки, чим безпосередньо займаються центральні органи виконавчої влади, місцеві держадміністрації та органи місцевого самоврядування, інші суб'єкти, визначені законодавством. У постанові слід також визначити механізм та методологію бюджетного фінансування таких планів;

в Стратегії економічної безпеки України [14] доцільно: уточнити та переглянути складові економічної безпеки, зробити акцент на тих складових, які за досвідом періоду воєнного стану в державі набули пріоритетного значення і впливають на національну економіку, стан економічної безпеки у середньостроковій та довгострокових перспективах (демографічна, енергетична, продовольча, соціальна безпеки); розробити науково-обґрунтовану методіку щорічної оцінки стану та рівня економічної безпеки держави, що дозволить використати її результати для формування основних напрямів і заходів економічної політики, що враховуватимуться у процесі стратегічного і бюджетного планування.

Для державних органів у сфері забезпечення економічної безпеки України слід вважати пріоритетними такі завдання:

1. На загальнодержавному рівні (Кабінет Міністрів України) на основі завдань і пріоритетів державної політики у сфері забезпечення національної безпеки, визначених у щорічному посланні Президента України до Верховної Ради України і Стратегії національної безпеки України та з урахуванням пріоритетів бюджетної політики і завдань соціально-економічного розвитку держави, мають розроблятися і затверджуватися коротко-, середньо- і довгострокові документи стратегічного планування.

На рівні державних органів мають розроблятися: відомчі стратегії, пропозиції щодо взаємодії з іншими органами і силами сектору безпеки і оборони в межах виконання конкретних завдань, програм і планів стійкості та розвитку. Таким чином має бути забезпечений гармонійний баланс загальнодержавного та відомчого підходів розвитку.

2. Реалізація Стратегії економічної безпеки України забезпечується Кабінетом Міністрів України, Національним банком України, Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, Антимонопольним комітетом України у межах повноважень, визначених Конституцією і законами України, за участю інших державних органів відповідно до їх компетенції. Наукове супроводження реалізації Стратегії економічної безпеки України здійснюють Національний інститут стратегічних досліджень, Національна академія наук України. Координацію і контроль за виконанням Стратегії економічної безпеки України здійснюють Рада національної безпеки і оборони України та Кабінет Міністрів України у межах повноважень, визначених Конституцією і законами України.

Для підвищення ефективності забезпечення економічної безпеки доцільно налагодити ефективну взаємодію між зазначеними державними органами і здійснити чітке розмежування функціональних обов'язків з метою підвищення ефективності реалізації заходів у сфері забезпечення економічної безпеки і політичної відповідальності за їх результати.

3. Фінансове забезпечення реалізації Стратегії економічної безпеки України здійснюється за рахунок коштів Державного бюджету України та місцевих бюджетів, а також інших джерел, не заборонених законодавством. Важливим завданням при цьому є забезпечення вчасного виконання планових заходів і мінімізація можливості перерозподілу фінансових ресурсів у «ручному» режимі внаслідок невиконання планових завдань чи затримок з фінансуванням, оскільки це є підґрунтям для зловживань і корупції та фактично зводить нанівець ефективність системи забезпечення економічної безпеки.

4. Підсумковим результатом забезпечення економічної безпеки має стати щорічний звіт забезпе-

чення економічної безпеки. Метою даного звіту має стати аналіз ефективності досягнення мети, реалізації заходів у сфері забезпечення економічної безпеки та оцінка результативності використаних бюджетних коштів. Операційні результати виконання звіту мають формуватися на основі: прозорої системи постійного моніторингу економічної стійкості та економічної безпеки; науково обґрунтованої методики щорічної оцінки стану економічної безпеки та використання її результатів для формування основних напрямів і заходів економічної політики, що враховуватимуться у процесі стратегічного і бюджетного планування. Звіт має бути максимально відкритим для громадськості (за виключенням тієї частини інформації, розголошення якої може створити загрозу національній безпеці країни).

Для успішного виконання зазначених заходів необхідно налагодити:

- організацію взаємодії державних органів, наукових установ та неурядових організацій, у результаті якої буде здійснюватися оцінка загроз для національної безпеки та економічної безпеки;
- організацію взаємодії державних органів, наукових установ та неурядових організацій, у результаті якої будуть прийматися управлінські рішення, спрямовані на корегування заходів, розмежування завдань щодо питань національної безпеки та економічної безпеки;
- прозорий процес забезпечення, розподілу ресурсів і контролю за їх використанням на розвиток сфери забезпечення економічної безпеки країни.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Таким чином, запропонована в даній статті узагальнена модель законодавчо-нормованих заходів забезпечення економічної безпеки України дозволить забезпечити:

- адекватне реагування на реальні та потенційні ризики і загрози для економічної безпеки України;
- узгодженість програм реформування та розвитку забезпечення економічної безпеки державними органами законодавчої та виконавчої влади за єдиним задумом;
- максимально-ефективне використання наявних спроможностей і обмежених ресурсів суб'єктів господарювання національної економіки, сектору безпеки і оборони щодо захисту національних цінностей і реалізації національних економічних інтересів;
- ефективну координацію дій державних органів влади в напрямку раціонального розподілу фінансових і матеріально-технічних ресурсів, необхідних для функціонування національної економіки та сектору безпеки і оборони.

Література

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21 червня 2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 20.12.2025).
2. Варналій З. С., Буркальцева Д. Д., Саєнко О. С. Економічна безпека України: проблеми та пріоритети зміцнення. Київ : Знання України, 2011. 299 с.
3. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку / Нац. ін-т пробл. міжнар. безпеки при Раді нац. безпеки і оборони України. Київ, 2008. 48 с.
4. Концепція економічної безпеки України / Ін-т екон. прогнозування; кер. проекту В. М. Гесць. Київ : Логос, 1999.
5. Стратегічна ціна російської агресії для економіки України / Жаліло Я. А., Базилук Я. Б., Собкевич О. В., Бегма В. М., Шемаєв В. М., Шемаєва Л. Г та ін. (за наук. ред. д. е. н. Я. А. Жаліла). К.: НІСД, 2022. 67 с.
6. Луцук Ю. О. Економічна безпека в умовах глобальних викликів та загроз. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка»*. 2023. № 15. С. 74–83. DOI: <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.9>
7. Луцук Ю. О. Проблемні питання оцінювання економічної безпеки України та шляхи їх вирішення. *Публічне адміністрування та національна безпека*. 2025. № 1. DOI: <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637>
8. Резнікова О. О. Національна стійкість в умовах мінливого безпекового середовища : монографія. Київ : НІСД, 2022. 532 с.
9. Національна стійкість України: стратегія відповіді на виклики та випередження гібридних загроз: національна доповідь / ред. кол. С. І. Пирожков, О. М. Майборода, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха, С. С. Дембіцький, В. А. Смолій, О. В. Скрипнюк, С. В. Стоєцький / Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Київ, 2022. 552 с.
10. Про Раду національної безпеки і оборони України: Закон України від 05 березня 1998 р. № 183/98-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 20.12.2025).
11. Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України : Закон України від 23 березня 2000 р. № 1602-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text> (дата звернення: 20.12.2025).
12. Бюджетний кодекс України : Закон України від 08 липня 2010 р. № 2456-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20160611#top> (дата звернення: 20.12.2025).
13. Про державні цільові програми : Закон України від 18 березня 2004 р. № 1621-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text> (дата звернення: 20.12.2025).
14. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року : Указ Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text> (дата звернення: 20.12.2025).

References

1. Law of Ukraine “On the National Security of Ukraine” No. 2469-VIII (2018, June 21). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
2. Varnaliy, Z. S., Burkaltseva, D. D., & Sayenko, O. S. (2011). *Economic security of Ukraine: Problems and priorities for strengthening*. Knowledge of Ukraine.
3. Vlasjuk, O. S. (2008). *Theory and practice of economic security in the system of economic science*. National Institute for Problems of International Security under the National Security and Defense Council of Ukraine.
4. Heyets, V. M. (Ed.). (1999). *The concept of economic security of Ukraine*. Lohos.
5. Zhalilo, Y. A. (Ed.). (2022). *The strategic cost of Russian aggression for the Ukrainian economy*. National Institute for Strategic Studies.
6. Lutsyk, Y. O. (2023). Economic security in the face of global challenges and threats. *Tavria Scientific Bulletin. Series: Economics*, (15), 74–83. <https://doi.org/10.32782/2708-0366/2023.15.9>
7. *Problematic issues of assessing the economic security of Ukraine and ways to solve them*. (2025). *Public Administration and National Security*, (1). <https://doi.org/10.25313/2617-572X-2025-1-10637>
8. Reznikova, O. O. (2022). *National stability in a changing security environment*. National Institute for Strategic Studies.
9. Pyrozhkov, S. I., Mayboroda, O. M., Khamitov, N. V., Holovakha, Y. I., Dembitskyi, S. S., Smolii, V. A., Skrypnyuk, O. V., & Stoyetskyi, S. V. (Eds.). (2022). *National resilience of Ukraine: Strategy for responding to challenges and anticipating hybrid threats: National report*. Institute of Political and Ethno-National Studies named after I. F. Kurasa, National Academy of Sciences of Ukraine.
10. Law of Ukraine “On the National Security and Defense Council of Ukraine” No. 183/98-VR (1998, March 5). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/183/98-%D0%B2%D1%80#Text>
11. Law of Ukraine “On State Forecasting and Development of Programs for the Economic and Social Development of Ukraine” No. 1602-III (2000, March 23). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1602-14#Text>
12. Budget Code of Ukraine, Law of Ukraine No. 2456-VI (2010, July 8). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17/ed20160611#top>

13. Law of Ukraine “On State Target Programs” No. 1621-IV (2004, March 18). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1621-15#Text>

14. Decree of the President of Ukraine “Economic Security Strategy of Ukraine for the Period Until 2025” No. 347/2021 (2021, August 11). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0048525-21#Text>